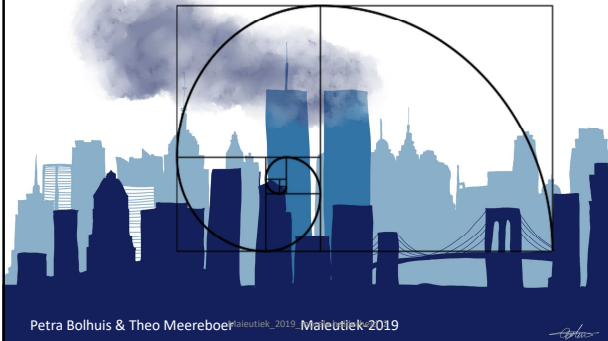

Morele helderheid-2

Wat doen we met onze idealen in een tijd van polarisatie?

Petra Bolhuis & Theo Meereboer #maeutiek_2019 Maieutiek-2019

Begripsverheldering

Fundamenteel debat aan grondslag van denken over moraal. Twee opties;

1. Moraal moet gebaseerd zijn op de feiten (gaat over echte mensen in een reële wereld)
2. Moraal moet gebaseerd zijn op een ideële wereld. (gaat over wereld waarin mensen zouden moeten leven)

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

Problemen in dit debat

Bij positie 1:

- Wat zijn de feiten over echte mensen?
- Is de mens van nature geneigd tot het goede of niet?

Bij positie 2

- Wat zijn de idealen waaraan de wereld zou moeten voldoen?
- Welke middelen mag je gebruiken om die idealen te bereiken?

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

De schijnbare tegenstelling

Aanname: De V.S. is Hobbesiaans en Europa is Kantiaans (35) Tot op de dag van vandaag zie John Gray (37)

Verschil is dat Kant een rechtvaardige grondslag wil voor de politiek (Kant kiest voor optie 2), Hobbes wil een kader dat mensen voor de afgrond behoedt. Die aanname wijst Neiman af. Hobbes uitgangspunt is angst. Locke is volgens haar de basis voor de V.S. met zijn *Pursuit of Happiness*. (44)

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

Wie kiezen er voor optie 1?

- Dat verschil tussen 1 en 2 zien we vandaag de dag ook terug binnen Europa en binnen Nederland.
- Stel je kiest 1 dan is de eerste vraag de vraag naar de feiten over de echte wereld en de echte mensen.
- Hobbes onderzoekt als eerste wat hij noemt 'de natuur toestand'.

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

Hobbes

- Na de religie is er geen houden meer aan de oorlog van allen tegen allen, tenzij we slim genoeg zijn om een leider aan te stellen. (Leviathan)
- Wanneer er 'moreel' gedrag in de realiteit wordt aangetroffen, wordt dat gezien als goed gemaskeerd eigenbelang.
- Ook bij moderne denkers te vinden zoals Kagan(34), Gray(37),

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

Locke

Locke paste beter bij de feitelijke situatie van de Amerikaanse kolonisten. (zie ook Tocqueville. Amerika kon a.h.w. van de grond af een samenleving opbouwen naar de nieuwe ideeën van die tijd.)

Toen: geen angst voor afgrond van Hobbes, maar juist voor tirannie van overheidswege.

Nu: combinatie van beide; De angst van Hobbes én *pursuit of happiness* van Locke

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

Socrates en Trasymachus

Socrates voert gesprek over deugd en rechtvaardigheid en Trasymachus wil daar niets van weten. Rechtvaardigheid is altijd dat van de overwinnaar.(56/57)

We helpen vrienden en benadelen vijanden, dát is de realistische kijk op hoe de 'natuurtoestand' is.

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

De teloorgang van de idealen

- Mislukken van reëel bestaande socialisme deed links kritisch kijken naar hun eigen idealen, het gevolg was de ontmaskering van alle idealen.
- Maar kritiek op idealen komt voort uit verwarring idealen versus ideologie.(80) zowel mensen die zich beroepen op realisme, als op idealisme handelen veelal vanuit een ideologie. (81)

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

Postmodernisme als alternatief?

- Zijn er wel of geen universele waarden? Is er wel of geen vooruitgang?
- Rorty zegt; handel gewetensvol naar 'het moreel goede', terwijl je ondertussen ook weet dat het op enig moment achterhaald kan zijn.
- Derrida, Foucault, Lyotard zijn allemaal postmoderne contingentiedenkers.

Maieutiek_2019_morele helderheid_2

Identiteitspolitiek als alternatief?

Identiteitspolitiek heeft ingezien dat macht en moraal een koppeling hebben. Maar, zegt Neiman ze verlaten dan de universele waarden van mens en maatschappij en gaan over tot inlossen van een schuld middels de identiteitspolitiek.

Twee problemen;

1. Dat dit ook bij vooruitgang (Verlichting) hoort wordt niet gezien.
2. Identiteit van slachtofferschap brengt onmacht en irritaties teweeg.

Maieutiek_2019_morele helderheid_2